

Sarajevo, 24.02.2003.

Okrugli sto/stol na temu BiH NVO-i i okoliš/životna sredina

Ministarstvo za evropske integracije BiH, u saradnji sa Regionalnim centrom za okoliš za Srednju i Istočnu Evropu, Ured za Bosnu i Hercegovinu, organizirao je Okrugli sto na temu "BiH NVO-i i okoliš", koji je održan 24.02.2003. u Zgradi zajedničkih institucija BiH.

Skupu su prisustvovali predstavnici NVO-a iz cijele BiH, kao i BiH zvaničnici iz oblasti okoliša.

Predsjedavajući skupa: *Gosp. Nešad Šeremet*

Uvodnu riječ dali su: *gosp. Šeremet* (direktor REC-a za BiH), *gosp. Sabrija Šerifović* (Pomoćnik ministra, Ministarstvo za evropske integracije), *gosp. Mladen Rudež* (šef odsjeka za zaštitu zraka, vode, tla i upravljanje otpadom, Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša) i *gosp. Borislav Jakšić* (pomoćnik ministra, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS).

Teme okruglog stola bile su sljedeće:

- **Prezentacija Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save – komponenta okoliš**

Gosp. Đorđe Stefanović (REC FO Banja Luka) informirao je prisutne o projektu «Međunarodna inicijativa za sliv rijeke Save».

Učesnici projekta su, prije svega BiH, Hrvatska, Slovenija i savezna republika Jugoslavija (Srbija i Crna Gora), uz podršku Pakta Stabilnosti za JI Evropu i Kancelarije Visokog predstavnika (OHR), zatim Evropska Komisija, Vlada Mađarske, OSCE, Dunavska Komisija, GEF, REC i dr. Projekt se realizira uz finansijsku pomoć Vlada SAD-a i Japana. U pogledu organizacione strukture formirane su 2 radne grupe: 1) Radna grupa za pravna pitanja i 2) Radna grupa za obnovu i razvoj, u okviru koje su formirane 3 podgrupe: a) podgrupa za plovidbu, b) podgrupa za integrirano upravljanje vodnim resursima i okoliš i c) podgrupa za ekonomski razvoj. Zadatak druge grupe bio je da napravi Akcioni Plan, koji još nije usvojen. Okvirni sporazum koji je potpisan je prvi sporazum koji je prihvatio principe Okvirne direktive za politiku u oblasti voda EU. Protokol koji je potpisan je Protokol o režimu plovidbe. Očekuje se da će ostali obavezni protokoli biti potpisani do kraja 2003. Ti protokoli su sljedeći: Protokol o odbrani od poplava prekomjernih podzemnih voda, erozije, leda, suše i manjka vode, Protokol o upotrebi/korištenju vode, Protokol o eksploataciji kamena, pijeska, šljunka i gline, Protokol o zaštiti i poboljšanju kvaliteta i količina voda, Protokol o zaštiti ekosistema, Protokol o sprječavanju zagađenja voda usljed plovidbe, Protokol o izvanrednim

situacijama i drugi protokoli o kojima se strane dogovore. Tekuće aktivnosti: pripremljen je prvi nacrt «sažetka» Akcionog Plana koji uključuje i delegirane «project fiche», 12.03.2003. sastanka «zainteresiranih strana» u Briselu, razrada «project fiche» u prijedloge projekata, priprema za zvanično ustanovljavanje i operativno funkcioniranje Komisije za sliv rijeke Save. Nedostaci «Inicijative za sliv rijeke Save» su sljedeće: nije definirano sjedište Komisije, nedovoljno učešće javnosti u procesu, nedovoljna harmonizacija sa drugim međunarodnim tijelima i aktivnostima, te kontakti sa nacionalnim strukturama na prioritetnoj osnovi.

- **Predstavljanje Dunavskog okolišnog foruma – djelovanje u BiH**

Gosp. Igor Palandić (Centar za okolišno održivi razvoj) predstavio je učesnicima Dunavski okolišni forum (DEF) – mreža nevladinih organizacija u slivu rijeke Dunav. DEF je osnovan 1999. i predstavlja platformu nevladinih, neprofitnih, politički nezavisnih okolišnih organizacija u Dunavskom slivu. Ciljevi DEF-a su sljedeći:

- da obezbjedi međunarodnu podršku za učešće NVO-a u kreiranju održivog razvoja u regionu sliva rijeke Dunav kroz učešće u radu vladinih foruma, programa i inicijativa, kao i razvijanjem bolje suradnje sa državnim strukturama,
- da osigura učešće javnosti i obezbjedi protok informacija na regionalnom i lokalnom nivou,
- da potiče saradnju i da osigura razmjenu ideja i informacija unutar mreže NVO-a,
- da zaštiti prirodu, obnovi prirodna staništa i izgradi mostove razumijevanja među ljudima koji žive u Dunavskom slivu.

Prioriteti DEF-a su: jačanje javne svijesti i obrazovanje; distribucija informacija kod javnosti i NVO-a; osiguravanje javnog učešća NVO-a u postojećim forumima; uticanje na legislativu i politiku; jačanje suradnje NVO-a i ohrabrivanje aktivnijeg lokalnog učešća u procesima donošenja odluka; obnavljanje i upravljanje močvarama; identifikacija prioriternih lokacija; osiguranje praktične primjene mjera upravljanja i očuvanje manjih močvarnih staništa sa velikom raznolikošću flore i faune.

DEF čine 34 člana koji predstavljaju 13 zemalja iz gornjeg, srednjeg i donjeg dijela sliva rijeke Dunav. DEF Nacionalni predstavnici su NVO-i iz svake od zemalja i predstavljaju DEF na nacionalnom nivou. Upravni odbor DEF-a sastoji se od nacionalnih predstavnika i odgovoran je za pripremu strategija i planova za buduće aktivnosti i projekte u okviru DEF-a. DEF Glasnogovornici se biraju među članovima upravnog odbora. DEF Sekretarijat je u Bratislavi, Slovačka, na Institutu za primijenjenu ekologiju- DAPHNE.

- **EKO mreža BiH (Elektronsko umrežavanje NVO-a u BiH)**

Gosp. Viktor Bjelić (NVO «Mladi istraživači» Banja Luka) predstavio je učesnicima projekt «Uspostavljanje elektronske mreže NVO-a u BiH»

Potreba za uspostavljanjem elektronske eko mreže u BiH je prepoznata od strane NVO-a na radionici održanoj u Fojnici (decembar 2001), koju je organizirao REC CO BiH, u sklopu REReP 2.3 projekta. Projekt Eko mreža BiH podrazumijeva izradu i objavljivanje zajedničkog web portala za NVO-e koji se bave pitanjima zaštite okoliša, koji bi služio za razmjenu informacija i koordinaciju zajedničkih kampanja zaštite okoliša. Također, na web portalu će se moći naći korisne informacije o samim organizacijama, njihovim

misijama, aktivnostima i projektima, što je od izuzetne važnosti donatorima i drugim NVO-ima koji žele da pronađu partnerske organizacije. Glavni cilj projekta je promocija elektronskog komuniciranja i uopće korištenja internet servisa. Projekt se izvodi u 4 faze: I faza podrazumijeva izradu web portala na kojem će se nalaziti osnovne informacije o samoj mreži i članicama mreže, sedmičnim i mjesečnim novostima NVO-a, kampanjama, biodiverzitetu, genetski modifikovanoj i zdravoj hrani, kao i drugim predloženim temama.

II faza podrazumijeva izgradnju kapaciteta i trening za NVO korisnike – članove, podrazumijeva trening za 10 članova NVO-a koji se bave pitanjima okoliša. Ovaj trening obuhvata obuku u korištenju «action application softwera» za razmjenu sadržaja i objavljivanje članaka na web portalu Eko mreže BiH.

III faza podrazumijeva on-line funkcioniranje «Eko mreže BiH» web portala kao alata u procesu jačanja NVO-a. Aktivna on-line kooperacija među NVO-ima zahtijeva stalnu razmjenu informacija i objavljivanje istih na ovom web portalu. Na taj način će se jačati funkcija «Eko mreže BiH» i stvarati okruženje povjerenja i stvarne saradnje sa razmjenom informacija.

IV faza podrazumijeva međunarodno i regionalno umrežavanje što će omogućiti da se «Eko mreža BiH» poveže sa sličnim mrežama koje već postoje u susjednim zemljama u JI Evropi (Strawberrynet – Rumunija, BlueLink – Bugarska, Changenet – Slovačka, Econnet – Češka, EkoNet – Makedonija, Volvox – Srbija i Crna Gora).

- **Predstavljanje aktivnosti i djelovanje Mreže NVO-a za okoliš jugoistočne Evrope – SEEENN**

Gosp. Miodrag Dakić (NVO «Mladi istraživači» Banja Luka) je predstavio učesnicima projekt SEEENN.

SEEENN je mreža nevladinih organizacija za okoliš jugoistočne Evrope i osnovan je od strane preko 60 NVO-a. Članice SEEENN su 31 NVO-a i to: Albanija - 7, BiH – 3, Bugarska – 3, Hrvatska – 3, Makedonija – 5, Rumunija – 4, Srbija i Crna Gora – 6. Cilj projekta je da stvori platformu za suradnju i razmjenu informacija između NVO-a u JI Evropi kroz povećanje učešća javnosti po pitanju okoliša u procesima razvoja JI Evrope, a pomoću jačanja mreže nevladinih organizacija. Ostvarene aktivnosti su sljedeće: uspostavljanje Sekreterijata, organiziranje I regionalne konferencije, uspostavljanje Savjetodavnog odbora, organiziranje nacionalnih sastanaka, učešće na svim sastancima Radne grupe za REReP, uspostavljanje Izvršnog odbora, publikovanje 2 broja biltena, publikovanje promotivnog materijala, uspostavljanje web strane (www.seeenn.org.mk), dva sastanka Izvršnog odbora, I tematska radionica – biodiverzitet, učešće u Projektnom odboru REReP GTZ, učešće u Upravnom odboru REPC-a, nacionalni sastanak NVO-a za okoliš u BiH, škola za mlade JI Evrope o okolišu, učešće u grupi EU NVO-a za dialog, I regionalni sastanak o okolišu i bezbjednosti, II tematska radionica – organska poljoprivreda.

Od aktivnosti u BiH, ostvareno je sljedeće:

- Nacionalni sastanak «Učešće u regionalnim projektima i procesima i unapređenje suradnje između NVO-a», održanog na Jahorini 7-10.06.2002.
- «Ekološki kamp za mlade jugoistočne Evrope», 20-30.08.2002., Kik

Također je predstavio i drugi projekt «Učešće javnosti u procesu rekonstrukcije», čiji su ciljevi sljedeći:

- širenje svih prikupljenih informacija objavljivanjem letaka, biltena i studija slučaja,
- objavljivanje prikupljenih informacija na web strani i uključivanje istih na web strane mreža, kao što su CEE Bankwatch Network i SEEENN,
- promoviranje transparentnosti u naporima rekonstrukcije,
- jačanje učešća javnosti i NVO-a u donošenju odluka u procesu rekonstrukcije,
- nastavljanje sa jačanjem kapaciteta, što podrazumijeva uključivanje NVO-a iz ostalih zemalja JI Evrope,
- promoviranje bolje suradnje među NVO-ima i ostalima interesnim grupama u regionu,
- podizanje društvenih pitanja i pitanja okoliša na viši nivo regionalnom planu rekonstrukcije, što bi obuhvatalo: a) povećanje dijela ulaganja u okoliš unutar čitavog paketa rekonstrukcije, b) uzimanje u obzir pitanja okoliša unutar svih projekata rekonstrukcije i razvoja, a posebno unutar ulaganja u infrastrukturu, c) strateško planiranje projekata razvoja transportne infrastrukture za čitav region i strateška procjena uticaja na okoliš ovih planova, d) pomjeranje fokusa sa obimnih zajmova za ulaganja u infrastrukturu na grantove i mikrokredite, kao olakšica za lokalno stanovništvo i okoliš.

• **Prezentacija aktivnosti i djelovanja Ekološkog saveza BiH**

Gosp. Ratko Banović (predsjednik Ekološkog saveza BiH) je informirao prisutne o Ekološkom savezu BiH.

Ekološki savez BiH je registriran 05.11.2002. u Ministarstvu civilnih poslova i uključuje 28 nevladinih organizacija/udruženja građana BiH.

Izvršni odbor Ekološkog saveza BiH je u prethodnom periodu održao 4 sjednice (dvije u Banja Luci, jednu u Bihaću i jednu u Tuzli), na kojima je dao punu podršku donošenju usaglašenih zakona iz oblasti zaštite okoliša oba entiteta, Distriktu Brčko, kao i definiranju osnova ekološke politike na državnom nivou. Svojim dopisima Vijeću ministara BiH dato je mišljenje da se mora pristupiti ozbiljnijem prihvaćanju mnogih međunarodnih konvencija iz oblasti zaštite okoliša, sprovođenja istih na državnom nivou, te prihvatanju ekoloških standarda zemalja EU kojima BiH želi da se priključi. Ekološki savez BiH je od Vijeća ministara i Predsjedništva BiH tražio da se poduzmu efikasnije mjere na jačanju institucionalnih struktura vladinog i nevladinog sektora o zaštiti okoliša, kako bi bili prepoznatljivi u suradnji sa istim strukturama država EU i šire. Ekološki savez je pozvao i druge multietničke, neprofitne i nestranačke organizacije sa svih prostora BiH, kako bi zajednički unaprijedili međusobnu suradnju u zaštiti okoliša i njihovo djelovanje na državnom nivou.

U cilju ostvarivanja programske djelatnosti Eko saveza i njegovih članica napravljen je projekt o institucionalnom jačanju nevladinog sektora – «Umrežavanje nevladinih organizacija u BiH», koji je prosljeđen REC-u u Sarajevu, kao i Vijeću ministara BiH. Posebno je istaknuto da je Ekološki savez BiH dobio pismeno podršku od ministara za zaštitu okoliša iz oba entiteta, ali da do sada ovaj savez nije dobio nikakvu finansijsku

pomoć osim NVO Eko zeleni Tuzla. Također, članovi ovog saveza smatraju da u BiH postoji još udruženja građana iz oblasti okoliša koji će se priključiti Ekološkom savezu BiH.

- **Prezentacija aktivnosti i djelovanja Ekološkog saveza Tuzlanskog kantona**

Gosp. Muhamed Omerović (predsjednik Ekološkog saveza Tuzlanskog kantona) je informirao prisutne o aktivnostima Ekološkog saveza Tuzlanskog kantona.

Ekološki savez Tuzlanskog kantona obuhvata preko 70 000 članova iz ekoloških društava 13 općina Tuzlanskog kantona. Ovaj savez je osnovan s ciljem da Tuzlanski kanton postane čista i zdrava okolina, s obzirom na trenutno stanje okoliša koje se manifestuje kroz nagli nestanak šuma, zagađenost i zatrpanost korita rijeka, jezera, ugroženost livada, nestanak mnogih biljnih i životinjskih vrsta u Tuzlanskom kantonu, te s ciljem omasovljenja svih ekoloških udruženja po općina u ekološki pokret. Ekološki savez TK je u dosadašnjem radu dao značajne rezultate u zaštiti, očuvanju i unapređenju okoliša na prostoru svih općina Tuzlanskog kantona, kao i u razvoju ekološke svijesti. Aktivnosti Ekološkog saveza TK su ispunjene konkretnim radnjama kroz ekološko vaspitanje i obrazovanje, organiziranje akcija pošumljavanja i uređenja okoliša. U tu svrhu su organizirane brojne ekološke emisije na svim sredstvima informiranja. Tokom rada Ekološki savez TK je održao brojne Eko-press konferencije u cilju isticanja apela i podsticaja organa vlasti i inspekcije na brižljiviji i odgovorniji odnos prema primjeni okolišnog zakonodavstva. Jedna takva press konferencija pod nazivom «Ekološka uzbuna» dala je značajan rezultat. Vrlo značajna aktivnost je uključenje u implementaciju izrade sanitarne eko deponije za područje Tuzlanskog kantona. Ekološki savez Tuzlanskog kantona je za 2003. predvidio opću ekološku mobilizaciju građana i opću okolišnu revoluciju pojedinaca i službi s ciljem da Tuzlanski kanton u cjelini postane čista i zdrava okolina i geopark.

- **Prezentacija projekta «Banjaluka Eco City»**

G-đica Anđelina Ošap (NVO «eco City Group») je prezentirala i upoznala prisutne s projektom «Banjaluka Eco City»

Ideja za ovaj projekt je potekla od strane studenata arhitektonskog fakulteta s ciljem da Banja Luka postane ekološki grad, za šta ima jako veliko potencijal. Aktivnosti su sljedeće:

- u decembru je postavljena web stranica (www.ecg.rs.ba)
- objavljen je konkurs za aplikaciju studenata
- 5 radionica na teme:
 - o eko stan
 - o otvoreni prostori/ ambient i prostor
 - o infrastruktura
 - o obale rijeke
 - o industrija

- **Predstavljanje LEAP-a (Jablanica)**

Gosp. Idriz Čilić (NVO «Eko Neretva – Jablanica») je predstavio prisutnima LEAP Jablanice.

Izrada LEAP-a Jablanice proizišla je iz izražene potrebe za unapređivanjem i podizanjem nivoa kvaliteta svih oblasti koje čine kompleksan pojam okoliša u općini Jablanica. Ciljevi LEAP-a Jablanice su sljedeći:

- da identifikuje, procjeni i rangira probleme u oblasti okoliša bazirano na rizicima vezano za ljudsko zdravlje, ekološki sistem i ukupan kvalitet života,
- da napravi plan aktivnosti u oblasti okoliša na lokalnom nivou radi smanjenja ili otklanjanja najčešćih rizika ili nedostataka,
- da osigura bolje uvjete u oblasti okoliša ovog područja realizacijom konkretnih aktivnosti,
- da promovira i podiže javnu svijest i odgovornost za zaštitu okoline i javnog zdravlja i da poveća javnu podršku investicijama u oblasti okoliša,
- da ojača sposobnost i lokalne vlasti i privrednika i NVO-a da naprave i implementiraju projekte u oblasti okoliša, uključujući i njihovu sposobnost i obavezu da obezbijede finansiranje.

Strukturu LEAP dokumenta Jablanice čine sljedeće tematske oblasti:

1. Korištenje, zaštita i upravljanje vodnim resursima
2. Korištenje, zaštita i upravljanje tлом
3. Korištenje, zaštita i upravljanje planinama i šumama
4. Upravljanje otpadom
5. Korištenje, zaštita i upravljanje prostorom, istorijskim i izgrađenim vrijednostima
6. Privreda i okoliš
7. Javno zdravlje, socijalna i društvena problematika
8. Zakonski i institucionalni oblik zaštite okoliša.

Izrada LEAP dokumenta bazirana je na: načelu održivog razvoja i procesa zdravi grad, načelu transparentnosti i uključivanje javnosti i načelu finansijske i kadrovske mogućnosti. Proces izrade LEAP-a trajao je 8 mjeseci i bio je programiran kroz niz različitih aktivnosti. U izradi LEAP dokumenta općine Jablanica korištena je metodologija o izradi LEAP-a izvedena iz uputstva Agende 21 i Atenske deklaracije, kao i metodologija i uputstva za izradu NEAP-a.

- **Predstavljanje Dunavskih grantova za NVO-e**

G-đa Enisa Pulić (REC BiH) je informirala prisutne da je u toku Dunavski Grant Program u okviru kojeg će se dodijeliti finansijska podrška NVO-ima iz 11 zemalja Dunavskog sliva, među kojima je i BiH.

Program se odvija u dvije faze:

1. U prvoj fazi raspisuje se zvaničan konkurs; prikupljaju se projektni prijedlozi od strane NVO-a i vrši se odabir projekta. Ova faza traje do decembra 2003.
2. U drugoj fazi predviđena je organizacija skupa na kojem bi prisustvovali voditelji projekta koji su već odobreni, sama realizacija projekata i monitoring istih. Ova faza počinje u januaru 2004.

U okviru Dunavskog Programa, finansijska podrška će se dodjeljivati za dva tipa grantova: - nacionalni
- regionalni.

Donator za ove grantove je GEF.

Informacije o grantovima biće objavljene putem:

- Web stranica REC-ovi ureda u zemljama u kojima se odvija grant program
- REC-ovih publikacija – odnosno Biltena
- E-mail lista
- Sastanaka NVO-a
- Preko DEF mreže / DEF publikacija u zemlji
- Moguće i putem medija

Prvi sastanak na kojem će se tačno odrediti ciljevi, teme, proces, pokazatelji, kao i iznos finansijskih sredstava za grantove za svaku zemlju u kojoj se provodi ovaj program, održat će se 28.02 – 01.03.2003, u centrali REC-a, u Mađarskoj. Nakon sastanka, sve nevladine organizacije u BiH sa kojima REC surađuje, biće obavještene o rezultatima sastanka.

• **Predstavljanje upitnika za NVO-e u sklopu REReP 1.9 projekta**

G-đa Jasna Draganić (REC BiH) je informirala prisutne o REReP 1.9 projektu.

U okviru projekta REReP 1.9 «Jačanje kapaciteta zemalja jugoistočne Evrope za proces približavanja EU», BiH učestvuje sa projektom «Ključni elementi razvoja BiH okolišne politike u procesu približavanja EU» (nacionalna komponenta).

U prvoj fazi projekta, koja je izvedena u suradnji sa Federalnim Ministarstvom prostornog uređenja i okoliša BiH, a uz finansijsku podršku GTZ, urađen je «Priručnik za BiH u procesu približavanja EU okolišnoj legislativi», koji je namijenjen vladinom sektoru. Zadatak Priručnika je da pomogne BiH i drugim sličnim zemljama na putu pristupanja Evropskoj agenciji za zaštitu okoliša, opisujući međunarodne zahtjeve koji moraju biti zadovoljeni u procesu približavanja.

U drugoj i trećoj fazi pristupilo bi se izradi sličnog materijala, koji bi se odnosi na NVO i business sektor, a u cilju povećanja njihove upućenosti o procesu približavanja EU i uključenosti u proces odlučivanja. Projekt bi također doprinjeo jačanju suradnje između vlada, NVO-a i business sektora.

Projekt će se implementirati u narednih 12 mjeseci.

U okviru projekta REReP 1.9, BiH učestvuje i sa projektom «Izrada priručnika o zajedničkim sredstvima komuniciranja u procesu približavanja EU» (regionalna komponenta).

Projekt se izvodi u suradnji sa REC YU i međunarodnim ekspertima, a predviđena dužina trajanja je 2 mjeseca.

Cilj projekta je izvršiti analizu postojećeg načina i sredstava komuniciranja u 7 zemalja SEE, poređenje sa onim koji se koriste u zemljama EU i iznalazjenje načina za njihovo usklađivanje u zemljama SEE. Predviđene su sljedeće aktivnosti:

- procjena stanja u SEE i zemljama EU
- izrada priručnika na engleskom i BiH jeziku, hard copy i CD
- promocija – sastanak u Sarajevu

U okviru prve aktivnosti urađena je anketa koja će biti distribuirana u 7 zemalja SEE, organizacijama i institucijama koje se bave okolišem (predstavnicima vlasti, NVO, naučnim institucijama, medijima i sl.)

Sve učesnike pozdravio je i *gosp. Slawomir Klimkiewicz* (OSCE Brčko), koji je istakao da je misija OSCE-a da poklanja veliku pažnju zaštiti okoliša, kao i učešću građana u rješavanju okolišne problematike. U saradnji i uz podršku mnogih nevladinih organizacija organiziraju razne kampanje u BiH. Posebnu pažnju poklanjaju uspostavljanju različitih mehanizama koje će poboljšati kooperaciju, suradnju i komunikaciju između vlade i nevladinog sektora. Također je istakao kako bi željeli iskoristiti prednosti «Inicijative rijeke Save», za uključivanje građana. Akcioni plan koji bi se trebao usvojiti u martu predstavlja odličan okvir za učešće građana i NVO-a.

Nakon prezentacija otvorena je diskusija:

Gosp. Borislav Jakšić (Ministarstvo prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije RS) je izjavio kako je današnji sastanak pokazao da voda i zaštita voda predstavljaju krunski dio spektra koji pokriva okoliš. Interes BiH je naslonjen na «Inicijativu rijeke Save» i na Dunavski program. Napomenuo je da DEF ne može djelovati samostalno, već mora biti inkorporiran u opću politiku BiH. Apelira da NVO-i u okviru svoje asocijacije, preko Ekološkog saveza BiH, organizirano djeluju i da zajedno sa vladinim sektorom kreiraju politiku za dobrobit BiH.

Gosp. Božo Knežević (JP “Vodno područje slivova rijeke Save”) je naglasio da prostorno planiranje predstavlja jedan segment koji mora da djeluje koordinirano sa svim segmentima okoliša. Integrirano upravljanje vodnim resursima je proces koordiniranog razvoja i upravljanja vodnim, zemljišnim i ostalim za vodu vezanim sistemima na način postizanja maksimalne rezultante ekonomsko društvenog razvoja, na način da se ne ugrozi održivost vitalnih ekosistema. Najveća preventiva u zaštiti voda je prostorno planiranje.

Gosp. Hajrudin-Rudi Hasanbegović (predsjednik EKOBiH Sekcije gljivara Sarajevo) je dao kratku informaciju o sekciji gljivara, koja je osnovana 1998. pri Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu. Napomenuo je da je briga o prirodi i okolišu moralna obaveza svakog čovjeka, te istakao značaj gljiva za okoliš.

G-đa Slavka Sufi-Mičić (NVO B.E.N.A Tuzla) je dala nekoliko sugestija. Prvenstveno da bi sve nevladine organizacije trebale da se uvežu i djeluju u ekološkom pravcu. Također, preporučuje da se treba držati temelja koji predstavljaju zakoni i da se NVO-i preregistriraju na osnovu Federalnog zakona. Istakla je da nevladine organizacije žele da djeluju legalno i stručno. Organizacija B.E.N.A nije registrirana, jer u zakonu još uvijek ne postoji tačno rečeno ko može da se naziva asocijacijom BiH.

Gosp. Vehib Čengić (NVO FONDEKO Sarajevo) je naglasio da NVO treba da ima članstvo, a koje će mu omogućiti da djeluje na građanstvo. Također smatra da najprije treba formirati saveze u gradovima, koji će se uključiti u Eko savez BiH, što posebno

predlaže organizacijama iz Sarajeva. Također, ističe da nema mogućnosti recikliranja i sakupljanja bijele tehnike i automobila.

Gosp. Stanko Buha (NVO Solidarnost za Jug, Trebinje) je obavijestio prisutne da je njegova organizacija na zahtjev općine Trebinje napravila LEAP, koji je završen u junu 2002., kroz projekt «Kampanja za rješavanje smetlišta u Trebinju». Kroz ovaj projekt ostvarena je dobra suradnja sa Dubrovnikom. Zahvaljujući REC-u napravljena je Balkanska ekološka mreža. Namjera je da se napravi baza projekata u ovoj mreži, što bi imalo za cilj okupljanje NVO-a. Za učlanjenje u mrežu, svaka nevladina organizacija treba da priloži jedan projekt.

Gosp. Damir Sečić (NVO FONDEKO Sarajevo) predložio je da se ovakvi sastanci redovno održavaju npr. svakih 6 mjeseci. Ne slaže se s gosp. Dakić vezano za logotip mreže ekoloških nevladinih organizacija jugoistočne Evrope, koji je predstavljen hrastom, te postavio pitanje šta je s nacionalnim SEEENN-om. Također je uputio pitanja Ekološkom savezu BiH: 1) Zbog čega se dešava da se dupliraju funkcije (predsjednik Izvršnog odbora i dopredsjednik su ujedno i predsjednici i dopredsjednici Ekološkog saveza) i 2) Zašto se ne formiraju kandidacione liste za izbor kandidata za funkcije koje se biraju? Također je konstatirao da je dovoljna jedna kvalitetna mreža, nego više manjih.

Gosp. Miodrag Dakić (NVO Mladi istraživači Banja Luka) je pojasnio da logotip SEEENN-a (hrast) nije znak SEEENN-a BiH, već logotip SEEENN-a, kao mreže u regiji. Što se tiče nacionalne komponente SEEENNA-a, za sada postoje samo nacionalni predstavnici u Odboru i da je u planu je formiranje kancelarija u svim zemljama.

Gosp. Ratko Banović (Ekološki savez BiH) je naglasio, s obzirom na postavljeno pitanje, da je u posljednje vrijeme formirano jako mnogo udruženja građana koja se ne mogu kontrolirati. Prema podacima kojima raspolažu, postoji cca. 1000 NVO-a/udruženja građana, čija je osnovna ili sporedna djelatnost zaštita okoliša. Napomenuo je da je Ekološki savez registrovan u Ministarstvu civilnih poslova, te da su uputili poziv na 32 nevladine organizacije koje su prije toga pokrenule inicijativu da se formira savez. Također, pozivaju sve nevladine organizacije koje promoviraju mir, toleranciju itd. da se priključe ovom savezu. Po pitanju da li predsjednik Izvršnog odbora može biti predsjednik udruženja, može se definirati Statutom. Skupština će se održati u aprilu 2003., gdje članice saveza mogu pokrenuti ovu inicijativu. Na kraju je uputio je poziv Pokretu gorana da prisustvuju susretu gorana BIH, Hrvatske i Vojvodine na Novosadskom proljeću, koji će se održati 11-15. marta 2003.

Gosp. Miralem Vanišćić (NVO Zeleni-Neretva Konjic) je napomenuo da je jako bitan sporazum o udruživanju, jer se sporazumom udružuju određena prava. Dao je primjedbu na skraćeni naziv - Ekološki savez BiH, smatra da je pravi naziv puni naziv - Savez nevladinih organizacija za zaštitu okoliša BiH.

Gosp. Šefko Šaković (Ekološki pokret - Pokret gorana FBiH) je dao kratku informaciju o pokretu gorana. Ovo udruženje djeluje već 40 godina i 7 mjeseci. Izvršeno je pošumljavanje na preko 55 000 ha, zasađeno preko 130 miliona sadnica. Postavio je

pitanje na koji način da se nevladine organizacije udruže i kako da uspostave suradnju. U tom smislu predlaže REC ili neki državni organ koji će voditi računa o zajedničkom djelovanju organizacija. Slaže se s gosp. Čengić da je jako bitno članstvo.

Gosp. Zoran Bibanović (WIGWAM Sarajevo) je istakao da je prioritet organizacije WIGWAM razvoj industrije turizma. Uz industriju turizma, kao jednu od najjačih industrija, ide i industrija kulture, posebno industrija muzike i filma. U smislu zaštite okoliša ono što je jako bitno je zaštita kulturnih prirodnih vrijednosti.

Gosp. Mladen Rudež (Federalno Ministarstvo prostornog uređenja i okoliša) je izrazio zadovoljstvo po pitanju rada NVO-a, kao i odzivu na današnji skup. Podržava inicijativu da se ovakvi skupovi održavaju bar dva puta godišnje, te predlaže REC-u da bude promotor takvih aktivnosti ubuduće. Po pitanju organiziranja NVO-a postoji više problema, gdje je jako bitan društveno-politički momenat. Budući da je BiH zemlja u tranziciji, ne može se očekivati osiguranje fondova za NVO-e isključivo od strane države. Najprije se mora ostvariti zakonska osnova za razvoj NVO-a, a postoji i zakon koji omogućava udruženjima građana da na novim društveno-političkim osnovama udružuju i biznis unutar svojih organizacija kako bi se samofinansirale, što ne znači da fondovi neće postojati i od strane države. Također je napomenuo da će NVO-i imati punu podršku od Federalnog Ministarstva za prostorno uređenje i okoliš i resornog ministarstva iz RS.

Gosp. Šefko Šaković (Ekološki pokret - Pokret gorana FbiH) insistira da se mora znati ko će vršiti koordinaciju između NVO-a.

Predsjedavajući skupa *gosp. Nešad Šeremet* zatvorio je sastanak u 16:30.